Verkkokaupan saavutettavuus: tarkistuslista

Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta (306/2019) 3 a luku koskee kuluttajille myyvää verkkokauppaa. Muutoslain 104/2023 mukaan: ”Tämän lain 3 a lukua sovelletaan 28 päivästä kesäkuuta 2025.” Valvontaviranomainen on Liikenne- ja viestintävirasto Traficom (12 §). Lainaukset ovat Finlexistä sellaisinaan (luettu 21.10.2026). Tämä ei ole oikeudellista neuvontaa.

1. Koskeeko laki

- ☐ Kauppa myy kuluttajille verkkosivustolla tai sovelluksessa. 3 a lukua sovelletaan muun muassa ”henkilöliikennepalvelujen, sähkökirjojen ja verkkokauppojen palveluihin” (10 a §:n 1 kohta).
- ☐ Yrityksen palveluksessa on **10 työntekijää tai enemmän**, tai **sekä** vuosittainen liikevaihto **että** taseen loppusumma ylittävät 2 miljoonaa euroa. Silloin vaatimukset koskevat kauppaa. Poikkeus (10 b §): ”Tätä lukua ei sovelleta digitaalisiin palveluihin, joita tuottavat eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetun lain (102/2023) 4 §:n 2 kohdassa tarkoitetut mikroyritykset.”
- ☐ Vastuu on kaupalla, ei alustalla (Shopify, WooCommerce, MyCashflow, Magento) eikä kehittäjällä. 7 §: ”Palveluntarjoajan on varmistettava digitaalisten palvelujensa sisältöjen havaittavuus ja ymmärrettävyys sekä käyttöliittymien ja navigoinnin hallittavuus ja toimintavarmuus saavutettavuusvaatimusten mukaisesti.”

2. Ostopolku

- ☐ Haku, tuotesivu, ostoskori, kassa, kirjautuminen ja maksu toimivat **pelkällä näppäimistöllä**, eikä kohdistus jää jumiin.
- ☐ Kohdistus on joka vaiheessa **näkyvä** ja etenee loogisessa järjestyksessä; piilotetut valikot eivät saa kohdistusta.
- ☐ Jokaisella painikkeella ja linkillä on ruudunlukijan lukema **nimi** (myös kuvakkeilla: ostoskori, haku, sulje).
- ☐ Jokaisella lomakekentällä on näkyvä **nimilappu**; placeholder ei ole nimilappu.
- ☐ **Virheilmoitukset** on liitetty kenttään (aria-describedby, aria-invalid) ja ruudunlukija lukee ne; kohdistus siirtyy ensimmäiseen virheeseen.
- ☐ Tekstin **kontrasti** on vähintään 4,5:1 (suurella tekstillä 3:1); tekstin sisällä olevat linkit erottuvat muutenkin kuin värillä.
- ☐ Sivua voi **suurentaa** puhelimessa (viewport ilman user-scalable=no), eikä se vierity sivusuunnassa 320 px:n leveydellä (WCAG 1.4.10).
- ☐ Kuvilla on **tekstivastine**; tuotekuvan alt-teksti kertoo, mikä tuote on kyseessä.
- ☐ Jokaisella sivulla on yksi **h1**, `<main>`-maamerkki ja sivun kieli (`lang="fi"`).
- ☐ Kaupassa annetaan tietoa palvelun toiminnasta. 10 c §:n 2 momentti: ”Palveluntarjoajan on annettava tietoa digitaalisen palvelun toiminnasta.”

Vaatimustenmukaisuusolettaman antavat yhdenmukaistetut standardit; verkkosisällölle se on EN 301 549, joka sisältää WCAG 2.1 A- ja AA-kriteerit. Automaattinen tarkistus löytää noin kolmanneksen kriteereistä; muu vaatii ostopolun läpikäynnin näppäimistöllä ja ruudunlukijalla.

3. Saavutettavuusseloste (9 § ja 10 f §)

10 f §: ”Palveluntarjoajan on 9 §:ssä säädetyn lisäksi julkaistava saavutettavuusselosteella yleinen kuvaus digitaalisesta palvelusta sekä selvitys siitä, miten digitaalinen palvelu täyttää esteettömyysdirektiivissä säädetyt lisävaatimukset.”

- ☐ Selosteessa on 9 §:n 1 momentin mukaisesti: 1) selvitys siitä, mitkä palveluntarjoajan digitaalisen palvelun sisällön osat eivät täytä saavutettavuusvaatimuksia ja perustelut saavutettavuusvaatimuksista poikkeamiselle; 2) ohjeet siitä, miten palvelun käyttäjä voi saada digitaalisen palvelun sisältämät tiedot tai palvelun vaihtoehtoisella tavalla, jos palvelu tai sen osa ei ole käyttäjälle saavutettavassa muodossa; 3) palveluntarjoajan sähköinen yhteystieto, johon palvelun käyttäjä voi lähettää saavutettavuuspalautteet; 4) linkki valvontaviranomaisen verkkosivustolle, jossa palvelun käyttäjä voi tehdä saavutettavuuskantelun tai -selvityspyynnön.
- ☐ ”Palveluntarjoajan on pidettävä saavutettavuusseloste helposti saatavilla verkkosivustollaan saavutettavassa muodossa.” (9 §) Käytännössä linkki jokaisen sivun alatunnisteessa.
- ☐ Selosteessa ei lue "täyttää vaatimukset", jos kukaan ei ole käynyt ostopolkua läpi näppäimistöllä ja ruudunlukijalla.
- ☐ Palautteeseen vastataan: ”Palveluntarjoajan on lähetettävä palautteen vastaanottamisesta lähettäjälle sähköinen vastaanottokuittaus, josta ilmenee palautteen vastaanottoaika. Palveluntarjoajan on vastattava palautteisiin ja pyyntöihin viipymättä, mutta viimeistään kahden viikon kuluessa yhteydenotosta.” (10 §; 3 a luku ei viittaa siihen erikseen, mutta se on turvallinen käytäntö.)
- ☐ Jos palvelu ei täytä vaatimuksia: 10 g §: ”Jos digitaalinen palvelu ei täytä saavutettavuusvaatimuksia, palveluntarjoajan on ilmoitettava puutteista ja korjaavista toimenpiteistä valvontaviranomaiselle.”
- ☐ Tarkista uudelleen jokaisen teeman, ostoskorin tai maksumoduulin vaihdon jälkeen.

Jos kauppa ei täytä vaatimuksia

Laissa ei ole kiinteää sakkoa. Valvontaviranomainen voi määrätä ”2 momentin 3 ja 6 kohdan tarkoitettuja tehtäviä suorittaessaan palveluntarjoajan saattamaan kohtuullisessa määräajassa digitaalisen palvelun vastaamaan 3 ja 3 a luvussa säädettyjä vaatimuksia” (12 §:n 3 momentin 1 kohta) ja asettaa määräyksen tehosteeksi uhkasakon (14 §). Tie Traficomiin on usein käyttäjän saavutettavuuskantelu (11 §).

Yksi luku

Tarkistin lokakuussa 2026 automaattisesti 78 Suomessa toimivan verkkokaupan etusivun: **68 etusivulla oli vähintään yksi automaattisesti löytyvä WCAG 2.1 A/AA -virhe, 34 etusivulla kriittinen**. Otoksessa on enimmäkseen suuria ketjuja; henkilöstömäärää ei tarkistettu yrityskohtaisesti. Luvut ja menetelmä: tambetagent.com/verkkokauppojen-saavutettavuus-2026.html

Pikatarkistus, selostepohja ja 20 sivun tarkistus: tambetagent.com/fi.html. Laki: tambetagent.com/saavutettavuusvaatimukset-verkkokauppa.html